

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שהצדדים לו הם המוסד הישראלי לבוררות עסקית, ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים בישראל וחבריו אשר יפעלו על פי ההסדר

א. פתח דבר

מונחת בפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: **"החוק"**) להסדר כובל שהצדדים לו הם ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים בישראל (להלן: **"הארגון"**), המוסד הישראלי לבוררות עסקית (להלן: **"המוסד"**; הארגון והמוסד ביחד להלן: **"הצדדים"**) וחברי הארגון אשר יפעלו על פי ההסדר, שעניינו שיתוף פעולה בתחום ניהול בורריות או גישורים בנושאי הנדסה ואדריכלות, וכן קידום יוזמות משותפות להכשרת מהנדסים ואדריכלים שישמשו כבוררים או מגשרים.

לאחר שבתנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי אין בהסדר משום פגיעה של ממש בתחרות בשוק, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. הצדדים להסדר

הארגון הוא עמותה אשר מפעילה איגוד עסקי, בו חברים מהנדסים ואדריכלים עצמאיים בישראל, וכחלק מפעילותו פועל לשיפור רווחתם הכלכלית של העוסקים בתחום הבניה והתשתיות בישראל ומקדם את זכויותיהם וענייניהם העסקיים. הארגון הוא אחד מבין מספר ארגונים שונים המאגדים מהנדסים בישראל והחברות בו איננה בגדר חובה. כחלק מפעילותו השוטפת, מקבל הארגון פניות למינוי בוררים ומגשרים, בין השאר, במחלוקות בתחומי בניה, תשתית וניהול פרויקטים (להלן: **"בוררים"**). לארגון פנקס בוררים אליו יכול להצטרף כל אחד מחברי הארגון העומד בדרישות הסף של ותק מקצועי וניסיון בבוררות, או שהשלים קורס או הכשרה לפי העניין. נכון להיום, כולל הפנקס כ-150 מהנדסים ואדריכלים, אשר יכולים לשמש כבוררים בהליכים לגביהם נעשית פנייה לארגון. ועדת הבוררים של הארגון (להלן: **"הוועדה"**) אחראית לאשר צירוף חברי הארגון לפנקס הבוררים, ולמנות בוררים המנויים בפנקס הבוררים להליך בורות לגבינו בוצעה פנייה לארגון, לפי התאמה מקצועית וסבב מחזורי הוגן (להלן: **"הקצאת בוררים"**). עם מינוי בורר להליך בורות ולאחר קבלת הסכמתו לניהול ההליך, התקשרות הצדדים למחלוקת עם הבורר נעשית באופן ישיר ללא מעורבות הארגון.

המוסד הוא עמותה הפועלת להשגת מטרות בתחומי הבוררות והגישור, וזאת בשלושה מישוריים עיקריים: ראשית, נקיטת יוזמות להרחבת מודעות הציבור ליתרונות הרבים הגלומים בהליכי בורות וגישור. שנית, העמדת מסגרת ארגונית יעילה לניהול בורריות וגישורים בתחומי המשפט האזרחי. בכלל זה, הסדרת ההתקשרות בין הצדדים למחלוקת לבורר (כגון שכר טרחת הבורר ותשלומי האגרה על-פי תעריף המוסד), העמדת חדרי דיונים ומזכירות, פיקוח על קיומם של כללי

הגינות ואתיקה בניהול הבוררות והגישורים ועוד (להלן: "שירותי מעטפת"). שלישית, נקיטת יוזמות ומעורבות בסוגיות כלליות הנוגעות לנושאי הבוררות והגישור, ובכלל זה הדרכת בוררים והכשרתם.

רשימת הבוררים של המוסד כוללת כ-150 בוררים אשר מרביתם שופטים בדימוס ועורכי דין. בנוסף, כוללת הרשימה בעלי מקצוע בתחומים שונים וביניהם גם כ-11 מהנדסים ואדריכלים.

ג. ההסדר

הארגון והמוסד התקשרו בהסכם לשיתוף פעולה, לפיו הארגון ימליץ בפני חבריו הרשומים בפנקס הבוררים של הארגון (להלן: "הבוררים בפנקס הארגון") על ניהול הליכי הבוררות, אשר לגביהם נערכה פניה לאיגוד והוקצה בורר על-ידי הוועדה, באמצעות שירותי המעטפת שמספק המוסד.

לפי ההסדר, אם תתקבל המלצת הארגון כך שהבורר והצדדים למחלוקת יבחרו לקיים את הבוררות במוסד, המוסד ינהל את הליך הבוררות שהוקצה על ידי הארגון. המשמעות היא כי הליך הבוררות יתנהל על-פי הכללים הנהוגים אצל המוסד, ובכלל זאת תעריפי שכר הטרחה המקובלים במוסד והמפורסמים על ידו, והמוסד יספק במסגרתו את שירותי המעטפת הניתנים דרך כלל להליכים המתנהלים אצלו. בהליך בוררות שהבורר בו הוקצה על ידי הארגון ואשר יתקיים במוסד, יועבר לידי הארגון אחוז מסוים משכר הטרחה נטו שיקבל בפועל הבורר.

בנוסף, הצדדים מבקשים לשתף פעולה על-מנת להכשיר מהנדסים ואדריכלים המשתייכים לארגון והכלולים בפנקס הארגון, לפעול כבוררים באמצעות קורסי הכשרה מקצועית, ימי עיון ואירועי הרצאות וכנסים. כמו-כן, המהנדסים והאדריכלים אשר ישמשו כבוררים במוסד, יוזמנו להשתתף בפעילויות מקצועיות הנערכות מעת לעת על-ידי המוסד על-מנת להרחיב את הידע הכללי שלהם בתחומי הבוררות והגישור.

לבסוף, על פי ההסדר, בהליכי בוררות וגישור הנערכים במוסד מתוקף פניות ישירות למוסד, רשאי יהיה המוסד או הבורר להיעזר בשירותיו של הארגון לצורך קבלת המלצה מהארגון לצורך מינוי בורר או "מומחה מלווה" מתוך מאגר בעלי המקצוע הרלוונטיים של הארגון.

ד. הניתוח התחרותי

בהתאם למידע שהובא בפניי, פעילותו של הארגון בתחום הבוררות מתמצה בריכוז רשימת בוררים מתאימים בפנקס, ומינוי בורר מתאים לסוג המחלוקת להליך בוררות לגבי בוצעה פנייה לארגון. תהליך ההתקשרות של צדדים למחלוקת עם בורר לאחר מינויו והליך הבוררות עצמו מתבצעים ללא כל מעורבות של הארגון. עם זאת, במהלך ניהול הבוררות נעשות בפועל פניות שונות לארגון בבקשה שישפק שירותי מעטפת. לטענת הארגון, אי יכולתו לספק שירותי מעטפת להליכים אלו, בין היתר, בשל מחסור בכוח אדם מתאים ובידע רלוונטי, מביאה להתארכות הליכי הבוררות המוקצים על-ידי הארגון, ופוגעת במידת האטרקטיביות של הליכים אלה.

נוכח האמור, הארגון מבקש להמליץ לבוררים בפנקס הארגון לערוך את הבוררות במוסד אשר יוכל לספק שירותי מעטפת, וזאת תוך שימור יתרונו המקצועי של הארגון בבחירת הבורר.

זאת ועוד, שיתוף הפעולה בין הצדדים מבקש להקנות את הידע הנדרש לניהול הבוררות למהנדסים ולאדריכלים באמצעות קורסים מקצועיים ותמיכה משפטית. לדברי הצדדים, שיפור

וייעול הליכי הבוררות, בין על דרך הקניית כלים מקצועיים לבוררים כיצד לנהל הליך בוררות ובין על דרך מתן תמיכה מוסדית לבוררים, יקדמו את השימוש בבוררות ובגישורים כחלופות מקצועיות ראויות ואפקטיביות לדיונים בבית המשפט.

נוכח האמור, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה.

יחד עם זאת, בנקודת המוצא ההסדר דגן מעורר שני חששות תחרותיים. תחילה, מתעורר חשש לפגיעה בתחרות בין הצדדים בתחום של הקצאת בוררים העוסקים בהנדסה ובאדריכלות, כך שהצדדים ישתפו פעולה ביניהם במקום להתחרות זה בזה. בנוסף, המלצת הארגון לחבריו הבוררים בפנקס על ניהול הליך הבוררות במסגרת המוסד, מהווה קו פעולה של איגוד עסקי לחבריו לפי הוראת סעיף 5 לחוק, דבר המעלה חשש נוסף.

לעניין החשש הראשון, נקודת המוצא היא ששיתוף הפעולה המבוקש בין הצדדים מעלה חשש לפגיעה בתחרות בין הצדדים על הקצאת בוררים, שכן ככל שהקצאות הארגון ינותבו לידי המוסד, לא יהיה לצדדים אינטרס כלשהו להתחרות זה בזה. עם זאת, חשש זה מופג בשל חלקו הזניח של המוסד בתחום הקצאת בוררים מומחים בהנדסה ואדריכלות. בבדיקת הרשות נמצא כי מתוך כ-150 בוררים הרשומים ברשימת המוסד רק כ-11 מהם מתמחים בתחומי ההנדסה או האדריכלות. בנוסף, בשלוש השנים האחרונות הקצה המוסד חמישה הליכי בוררות בלבד בתחומי ההנדסה ואדריכלות, מספר הליכים זניח ביחס לעשרות הליכי הבוררות המתנהלים בשנים האחרונות בתחום זה, כך שפעילותו של המוסד בתחום זה, נכון להיום, מצומצמת. יתר על כן, נמצא כי קיימים חמישה מוסדות נוספים המקצים בוררים מומחים בתחומי ההנדסה או האדריכלות, ואשר מתחרים בצדדים להסדר. לפיכך שוכנעתי כי לשיתוף הפעולה בין הצדדים צפויה להיות השפעה נמוכה על התחרות במישור זה.

החשש השני הוא שהמלצת הארגון על ניהול הליכי הבוררות באמצעות המוסד ועל פי תנאיו, תפחית את התחרות שבין הבוררים בפנקס הארגון על התנאים בהם יעניקו בוררות, בין אם במסגרת בורריות הנעשות במוסד ובין בבורריות הנעשות מחוצה לו, למשל באופן פרטי. המלצת הארגון אם כן עלולה ליצור סטנדרט מסחרי אחיד של ניהול בורריות.

עם זאת, על-פי המידע שהובא בפניי, בשנת 2016 הוקצו במסגרת הארגון חמישה הליכי בוררות בלבד. נוכח האמור, שוכנעתי כי החשש השני מופג: בהתחשב במספר הזניח של הליכי הבוררות שמקצה הארגון, אף אם תתקבל המלצת הארגון כך שכל הבורריות שמקצה הארגון נכון להיום יבוצעו במוסד ולפי מחיריו, הדבר אינו צפוי להגביל את התחרות בחלק ניכר של שוק המושפע מן ההסדר.

בנוסף, העובדה שההמלצה על ההסדר תחול אך על מספר מצומצם של בורריות המוקצות על-ידי הארגון, מפחיתה את החשש שמא המלצת הארגון תקל על תיאום התנאים המסחריים שיציעו בוררים ללקוחות בבורריות שיבצעו שלא במסגרת המוסד.

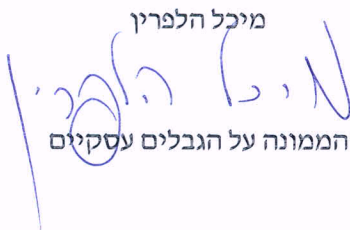
על יסוד הדברים האמורים שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה כי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו, וכי ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור.

סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקפו של פטור זה למשך שש שנים ממועד החלטתי זאת.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זאת לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על-ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

מיכל הלפרין

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ט' טבת תשע"ח
27 דצמבר 2017